

פרוטוקול משיבת הוועדה המייעצת להוראות הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (1/2020)

שהתקיימה בתאריך 20.1.2020 במשרדי בנק ישראל בתל אביב

נוכחים מקרב חברי הוועדה: עו"ד רני נויבואר – סגנית יו"ר הוועדה המייעצת

אוריאל לדרברג

כרמי אור

נעדרים מקרב חברי הוועדה: רונן הורביץ

כפיר בטט

אלמה כהן

נוכחים מקרב עובדי הבנק: צוריאל תמס, הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (להלן - הממונה)

קרן גבאי, המחלקה המשפטית

עובדי הממונה: אורלי הר ציון

דורית לואיס

יגאל מנשה

יאיר עזריאל

נריה נפש

ערן ביטנר, מזכיר הוועדה המייעצת

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: הוראה לשכוח אשראי – התקשרות לשכוח עם נותני אשראי (307)

מזכיר הוועדה: מטרת ההוראה הינה שהלשכות יכירו את נותני האשראי ואת סוגי עסקאות האשראי שלהם, לפני שהם מתקשרים עמם למתן שירותים כגון: דוח אשראי וחיווי אשראי. אנחנו מצדנו עוקבים אחר הפעילות של נותני אשראי ונותני אשראי בסיכון נמוך ובמקביל אנחנו מבקשים מהלשכות לבחון כי הפעילות של נותני האשראי ושל נותני האשראי בסיכון נמוך עולה בקנה אחד עם הוראות חוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016 (להלן החוק).

הממונה: אנחנו פועלים בשני ערוצים על מנת לוודא שהפעילות של נותני האשראי בסיכון נמוך היא בהתאם לחוק, ערוץ אחד הוא מול נותני אשראי בסיכון נמוך והערוץ השני הוא מול הלשכות.

חבר הוועדה: האם היו הערות של לשכות האשראי להוראה?

עובד הממונה: טיוטת ההוראה משקפת גם את הערות לשכות האשראי.

הממונה: בתחילת התהליך הוצאנו מכתב ללשכות ובו בקשה שיערכו בדיקה מקיפה של כל ההסכמים שלהם עם לקוחותיהם נותני האשראי שאינם רשומים במערכת (לרבות נותני אשראי בסיכון נמוך), שהלשכה נותנת להן שירותי חיווי אשראי, ובין היתר

יבררו מהם סוגי עסקאות האשראי על מנת לוודא שנותני האשראי פועלים בהתאם לחוק. בנוסף, הנחנו את הלשכות במכתב ככלל להפסיק את ההתקשרות עם נותני אשראי שאינם עומדים בדרישות החוק. הלשכות ערכו את הבדיקה מול נותני האשראי וניתקו חלק מהם מהשירות. בהמשך התהליך העברנו טיוטה של ההוראה האמורה ללשכות, בכדי שיכללו בהסכמים עם הלשכות התייחסות לנושאים נוספים שנכללו בהוראה, לדוגמא: תצהיר של נותן האשראי בפני עו"ד כי הפרטים שמסר בהסכם ההתקשרות נכונים ומדויקים.

הממונה: לשכות האשראי ניתקו מאות נותני אשראי בסיכון נמוך משירותי חיווי האשראי.

חבר הוועדה: האם בהוראה אנו לא מטילים רגולציה עודפת ודרישות נוספות?

הממונה: קיימות פעולות שבוצעו על ידי נותני אשראי שהן בניגוד לחוק כמו חיווי אשראי על מועמדים לעבודה. הלשכה צריכה להכיר את נותן האשראי ואופי פעילותו. הפעילות בגינה יכול נותן אשראי לקבל חיווי היא עסקת אשראי. בוודאי שלא מדובר במקרה זה ברגולציה עודפת אלא מדובר ברגולציה הכרחית כדי לוודא שהפעילות נעשית בהתאם לחוק.

קיימת בעיה של סמכות פיקוחית של הממונה על נותני אשראי בסיכון נמוך. בחנו את השאלה אם יש סמכות חוקית לדרוש מידע, לפקח, לתת הוראות ולהטיל עיצומים. במקרה של אי ציות באפשרותנו להורות ללשכה להפסיק מתן שירות.

נציגת המחלקה המשפטית: יש סמכות לדרוש מידע, לפקח ולתת הוראות. כדי להטיל עיצומים על נותני אשראי בסיכון נמוך שמבקשים מידע בניגוד להוראות החוק נראה שיש צורך לתקן את החוק.

מזכיר הוועדה: בכוונתנו להוסיף סעיף כללי להוראה של שיקול דעת לממונה על מנת שיוכל לפטור לשכת אשראי מסעיפים מסוימים בהוראה וזאת במקרים חריגים. בנוסף, קבענו מועד תחילה שיאפשר ללשכות האשראי לטפל במלאי הלקוחות הקיים אצלן, בתקופה של 3 חודשים מיום פרסום ההוראה.

סגנית יו"ר הוועדה: האם יש עוד הערות לטיטוט ההוראה? מאחר ואין עוד הערות, נעבור לנושא השני בסדר היום.

נושא 2 בסדר היום: הוראה ללשכות אשראי – הוראת דיווח לממונה (308)

מזכיר הוועדה: ההוראה קובעת הסדרה אחידה של הדיווחים שימסרו לממונה ע"י לשכות האשראי לרבות דרך הדיווח ומועדי הדיווח.

חבר הוועדה: האם קיבלתם דיווחים מלשכות האשראי על פניות ציבור אליהן?

- הממונה : טרם קיבלנו דיווח בנושא. הדיווח יהיה בתחילת שנה קלנדרית על הפעילות שנעשתה בשנה שחלפה. מאחת הלשכות קיבלנו טיוטה של הדיווח השנתי שלהן לציבור על טיפול בתלונות ציבור במתכונת שקבענו, ממנו עולה כי לא היו הרבה תלונות.
- עובד : רוב הדיווחים שאנו מקבלים היום מלשכות האשראי הינם דיווחים שוטפים כגון מבדקי חדירה וסקרי סיכונים שבוצעו וכן קיבלנו בעבר דיווח על המחירים המירביים שהלשכות גובות בפועל עבור השירותים השונים.
- הממונה : בנוגע למחירים שלשכות האשראי גובות ראינו במקרים מסוימים מחירים מירביים גבוהים כאשר מדובר בבקשה של דוחות בודדים. במקרים אלו ביקשנו מהלשכות לבחון שנית את המחירים על מנת שלא יהיו חסם למתן השירות.
- מזכיר : בכוונתנו להוסיף להוראה סעיף נוסף לפיו הלשכה תעביר לממונה מידע בנוגע למחירים אותם היא גובה בגין שירותיה והיקפם, בהתאם לסעיף 50 לחוק (סמכות הוועדה : של הנגיד לגבי שירותים שהלשכה מספקת לפי סעיפים 12 ו-13 לחוק), ומחירים שהלשכה גובה בגין שירותים נוספים בתחומי פעילות שהותרו ללשכה לפי כללי נתוני אשראי (הוראות שונות).
- לפי סעיף 68 לחוק, כיוון שהממונה מבקש לתת הוראה בענין שיש לנגיד סמכות לפי חוק הרי שאנו ניידע את הנגיד בענין.
- חבר : האם היו דיווחים של הלשכות על אירועים חריגים/אירועי אבטחת מידע?
הוועדה :
- הממונה : היתה תקלה באחת המערכות באחת מלשכות האשראי שבעקבותיה ניתן היה להזמין דוח ריכוז נתונים על אדם אחר. הלשכה, בתיאום עם הממונה, השביתה באופן מידי את השירות עד לביורר התקלה ותיקונה. מבדיקת המקרה עולה שהיו מקרים בודדים בלבד שבמסגרתם אכן נשלפו דוחות כתוצאה מהתקלה אבל הם לא נשמרו ולא נעשה בהם שימוש. בנק ישראל עקב אחר ניהול האירוע על ידי הלשכה, האירוע טופל ובנק ישראל ביקש מהלשכה לערוך תהליך הפקת הלקחים מקיף וממצה.
- מזכיר : פורמט הדיווח בנושאים השונים יקבע על ידי הממונה בנספחים (שאינם חלק מההוראה) ויפורסם באתר האינטרנט של מערכת נתוני אשראי, זאת בין היתר על מנת לאפשר גמישות בשינויים שידרשו בעתיד בפורמט הדיווח.
- סגנית יו"ר : הגמישות בפורמט הדיווח מקובלת.
הוועדה : מבקשת לקבל מידע על המחקר שעורך בנק ישראל לגבי עמידה במטרות החוק. בנוסף, יש לקבל מידע בקשר לשימוש שנעשה בטפסי הסכמת לקוח למסירת נתוני אשראי בשפות השונות.
- הממונה : השימוש בשפות השונות מלבד עברית הוא לא משמעותי. בשלב זה אין לנו עדיין מידע על תוצאות המחקר של בנק ישראל אבל אני יודע שהנושא בעבודה.
- סגנית יו"ר : מבקשת שהמידע יכלל בדיווח לכנסת לפי סעיף 113 לחוק.
הוועדה :

האם יש עוד הערות לטיוטת ההוראה?

מאחר ואין עוד הערות, נעבור לנושאים הבאים בסדר היום.

נושאים 7-3 בסדר היום: עדכון הוראות הממונה 301-304,306

הממונה: בהוראות הממונה שמספרן 301-304, 306 ביצענו שינויים ותיקונים וזאת על מנת להתאימם להוראת הדיווח ללשכות (הוראה מספר 308).

נושא 8 בסדר היום: הוראה למשתמשים בנתוני אשראי – הפעלת מנגנון ההדדיות (403)

עובד: ההוראה מפרטת את התנאים על מנת להצטרף למערכת נתוני אשראי.
הממונה:

הממונה: בחוק קיים מנגנון הדדיות לצירוף משתמשים פוטנציאליים למערכת נתוני אשראי. נתקלנו במספר מקרים של משתמשים פוטנציאליים שלא התחברו בסופו של דבר למערכת נתוני אשראי כמקור מידע מדווח. הדבר יצר מספר בעיות: 1. החברה קיבלה גישה למידע אך בסופו של דבר היא לא דיווחה למאגר. 2. עלויות חיבור מקור מידע הן גבוהות כולל מבחינת תשומות ומשאבים.

אנחנו מבקשים ממי שמבקש להתחבר שיבחן את המשמעויות טרם ההתחברות.
חבר: איך ההוראה מתחשבת גם באינטרסים של גופים שרוצים לדווח למערכת נתוני
הוועדה: אשראי למרות שאינם חייבים בכך? האם גובה הערבות לא יהווה חסם?

הממונה: האינטרס הוא להכניס כמה שיותר נתוני אשראי למערכת נתוני אשראי. מציין כי חלק לא מבוטל של הגופים החוץ בנקאיים שמדווחים למערכת נתוני אשראי אינם חייבים בכך. יחד עם זאת, אנו רוצים להימנע ממקרים שאירעו שהתחלנו תהליך חיבור והתהליך נעצר.

הדרישה לשטר חוב או ערבות הינה גורם מאזן בין אינטרס הממונה – שיחברו גופים שיכולים לתרום למאגר אשר יקיימו את ההתחייבות שלהם להתחיל לדווח – לבין האינטרס של המבקשים להתחבר למערכת נתוני אשראי.

חבר: מה לגבי נתונים חיוביים על הלקוח שיכול לעזור לאוכלוסיה ממודרת אשראי כמו
הוועדה: נתונים מעיריות ומחברת חשמל?

הממונה: לא הכנסנו לדיווח למערכת נתוני אשראי במסגרת החוק נתונים של חברת חשמל כיוון שחששנו שהנתונים אינם מטוייבים.

המצב בישראל שונה מהעולם. בעולם, יש הרבה אזרחים שאין להם חשבון בבנק ולכן שם נדרשים לנתונים אחרים כמו הכנסות, נתונים על תשלומים לרשויות, וכד'. בארץ, לרוב האזרחים יש נתונים במערכת הבנקאית ולכן איסוף המידע שנעשה מספק, ואין צורך לאסוף נתונים מעיריות וממקורות דומים אחרים. בעבר, לפי החוק הישן, היו רק נתונים שליליים וכעת יש גם נתונים חיוביים.

- מבחינת דירוגי האשראי אנחנו מזהים כי הרוב המוחלט של האזרחים הם לקוחות מצויינים עם הסתברות לכשל נמוכה בשנה הקרובה.
- סגנית יו"ר
הוועדה : לגופים הגדולים שמבקשים להתחבר למערכת נתוני אשראי לא אמורה להיות בעיה עם הערבות. השאלה מה קורה עם גופים קטנים ומלכ"רים שהיינו רוצים לראות אותם מדווחים למערכת נתוני אשראי. מלבד הערבות יש עלות נוספת לגופים אלו על מנת להתחבר למערכת נתוני אשראי. ניתן אולי להצמיד גופים קטנים ומלכ"רים לגוף עם טכנולוגיה מתקדמת וכך להקל עליהם בחיבור.
- מבקשת לקבל מידע על המחקר שבנק ישראל עורך בקשר עם האוכלוסיה שממודרת מאשראי.
- עובד
הממונה : מבחינת כמות האזרחים הבגירים שקיימים במערכת עולה כי רוב האוכלוסיה בישראל נמצאת במערכת נתוני אשראי.
- הממונה : אם קיימים גופים שאנחנו לא מכירים שיש להם ערך מוסף למערכת נתוני אשראי, ננסה לזהות אותם ונראה האם הם נותנים אשראי לאוכלוסיה שהיא ממודרת אשראי במערכת הבנקאית. במידה וכן, ננסה לבנות איתם תהליך בתנאים מקלים. בנוסף, נבחן קבלת עזרה בקשר לעלויות החיבור של גוף כזה.
- נושא 9 בסדר היום: הוראה למיופה כוח בתמורה – שירות ללקוח באמצעות מיופה כוח בתמורה (404)**
- עובד
הממונה : ההוראה נובעת ממקרים, שאלות וסוגיות שעלו תוך כדי רישום מיופי כוח בתמורה. רשמנו עד כה כ-120 מיופי כוח בתמורה מתוכם כ-15-10 תאגידים.
- אנו דורשים כי מיופה הכוח יהיה חב חובת אומן כלפי הלקוח. בחרנו בהוראה לא להתייחס כעת לנושא התשלום למיופה כוח.
- סגנית יו"ר
הוועדה : צריך להזהר ממודל של סוכן.
- עובד
הממונה : אצל יועצי משכנתאות התשלום נגבה מהלקוח.
- הממונה : אנחנו מעוניינים שיהיו בשוק מיופי כוח בתמורה שהם פינטקים מתוחכמים בדומה לאתרי מסחר באינטרנט שעושים השוואת מחירים למוצרים שונים שיוכלו לתת הצעות אשראי ללקוח ולבחור עבורו את ההצעה הטובה ביותר. הטענה היא שגביית תמורה מהלקוח לא תביא להבשלת מנגנון השוואה שכזה.
- עובד
הממונה : נושאים נוספים שביקשנו להבהיר בהוראה: ניגוד עניינים – אי העמדת אשראי ע"י מיופה כוח, שמירת מידע כחלק מהשירות ללקוח, האפשרות לקבלת דירוג האשראי של הלקוח ופרוצדורות טכניות כולל דרך הפסקת עיסוק כמיופה כוח בתמורה.
- בכוונתנו להוסיף סעיף כללי של שיקול דעת לממונה על מנת שיוכל לפטור מיופה כוח בתמורה מסעיפים מסוימים בהוראה וזאת במקרים חריגים.
- בנוסף, לענין הפסקת עיסוק כמיופה כוח בתמורה, כיוון שהממונה מבקש לתת הוראה בענין שיש לנגיד סמכות לפי חוק הרי שאנו ניידע את הנגיד בענין (לפי סעיף 68 לחוק).

הממונה : נושאי אבטחת המידע והתמורה למימון כח בתמורה לא הוכנסו להוראה זו, אך הם נמצאים בתהליך עבודה והכוונה היא לכלול אותם בהוראות נוספות שנוצא בהמשך.

נושא 10 בסדר היום : שונות

הממונה : מבקש לסקור את תמונת המצב ממועד העליה לאוויר באפריל 2019 ועד היום. צפינו שיהיו כ-12 מיליון שאילתות בשנה ממערכת נתוני אשראי. בפועל יש כ-10 מיליון שאילתות בשנה.

חבר : חברות כרטיסי האשראי הן צרכניות לא קטנות של השאילתות. האם רואים שינוי בהתנהגות נותני האשראי כמו הורדת מחירי האשראי?
הוועדה :

הממונה : אנחנו עדיין לא בשלב הזה. כעת נותני האשראי נמצאים בשלב של בניית המודל העסקי.

מבקש להזכיר כי המערכת עלתה באפריל אך ההיערכות של נותני האשראי היתה כמעט אפסית בין היתר מאחר והם לא האמינו שנעלה לאוויר בזמן.

אנחנו רואים גם בנקים קטנים שצורכים שאילתות מעבר לחלקם במערכת.

חלק מנותני האשראי שלא נערכו לעלית המערכת לאויר, לא קיבלו מלקוחותיהם הסכמה לקבלת נתוני אשראי ולכן משתמשים בחיווי אשראי ולא בדוחות אשראי.

קיימות 3 לשכות אשראי. 2 לשכות פעילות עם דירוגים והלשכה השלישית קיבלה רישיון מותנה. בקרוב היא אמורה לעלות לאויר.

עובד : לדירוגים של לשכות אשראי מתבצע תהליך של תיקוף אשראי חיצוני שמטרתו לסייע בהטמעת מודלי הדירוג בתהליך חיתום האשראי של נותני האשראי. לגבי הלשכה השלישית תהליכי בחינת המודל הם עדיין בשלב מקדמי יותר.

סגנית יו"ר : מבקשת לדעת מה הנושאים הפתוחים מול הוצל"פ וכנ"ר. ניזום דיון עם הגורמים הרלוונטיים לנושא.

נציגת המחלקה המשפטית : רשימת הנושאים לדיון איתם תועבר למשרד המשפטים באופן מסודר.